

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Газета 1966 йил
1 июлдан
чиқа бошлаган

ШАҲАР ИЖТИМОЙ - СИЁСІЙ ГАЗЕТАСИ

№ 7 (9.810)

2003 ЙИЛ 10 ЯНВАРЬ

ПОЙТАХТНИНГ Дир кўни

Янгиликлар, воқеалар

Илмий-амалий конференция

Абдулла Қодирий номидаги Тошкент давлат маданият институтида миллий истиқлол ғояси ва маънавиятнинг уйғунлигига бағишланган илмий-амалий конференция бўлиб ўтди.

Анжуманда замонавий ўзбек санъатида шахс ва жамият мавзусининг миллий истиқлол ғояси билан уйғунлиги, кино санъатининг жамоатчилик фикрини шакллантиришдаги аҳамияти, миллий истиқлол ғоясининг таълим тизимидagi ўрни, талабалар онгига миллий истиқлол ғояси ва маънавиятини шакллантириш йўллари бағишланган маърузалар тингланди.

Сўзга чиққанлар Президентимиз Ислам Каримовнинг иккинчи қаҳирчи Олий Махлуси тўқтинчи сессиясидаги маърузасида белгиланган демократик ўзгаришларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамияти асосларини шакллантиришга қаратилган устувор мақсад ва вазифаларни миллий истиқлол ғояси тарихоти билан узвий боғлиқ ҳолда бажариш мумкинлигини қайд этишди. Бу борадаги илмий ишлар йўналишларини янада тақомиллаштириш, тадқиқотларни замон талабларига тўлиқ жавоб берадиган усулларда амалга ошириш зарурлигига эътибор қаратилди.

• ПИРУ БАДАВЛАТЛАРИМИЗ

Фарзанд камоли — оналар бахти

Агар одамлар ўртасида меҳр-оқибат, вафо-содқат бўлмаганда, ҳаёт бунча ширин, инсон шунча азиз муқаррам бўлармиди? Шу меҳр-содқат бўлмаганда инсонда бунчалик қудрат қаердан бўларди? Ҳа, ҳажжи, муржа қалби ҳам шу меҳрдан илиб ўсади, дунёни танийди. Инсон камоли, бахти шу меҳр-содқатсиз тасаввур эта олмаймиз. Шундай экан, ҳар бир ота-она фарзанд қалбига меҳр уруғини сочиб, уни шундай парвартирилсинки, токи уни чиққан меҳр гулларининг муаттар хидлари ўзига ҳам, ўғаларга ҳам роҳат, ором бағишласин.

Ҳар бир ота-она ўз эркатойининг кийиниши, еб-ичиши, туриш-турмуши билан тез-тез қизиқиб туради. Лекин бунинг ўзи кифоя қилмайди. Боланинг ўқиши, меҳнатга бўлган муносабати, ахлоқи ва маънавий қиёфаси билан ҳам мунтазам шуғулланиб туриш керак. Халқимиз орасида «Нима эксанг, шуни ўрасан» ёки «Қуш уясида курганини қилади», деган гаплар

бежиз айтилмаган. Ёш ниҳолни диққат билан парваришлаб турсангиз у тўғри, адл қомат бўлиб ўсади. Қилган меҳнатингизга яраша ҳосил беради. Фарзанд ҳам мисли ниҳол. Уни ёшлиқдан тўғри тарбиялаш ота-онанинг, умуман биз катталарнинг бурчимиз. «Бир болага етти маҳалла ота-она» деган гапнинг ўзаги ҳам аслида мана шу.

Ахир бир тасаввур қилинг. Сиз яхши ният билан камолга етказган фарзандларингиз яхши-ёмон кунларингизда ёнингизда турса, бир оғиз ширин сўзи ёки дилга малҳам тасаллиси билан кўнглингизни кўтарса, борлигингиз тамоман янаиб кетади. Умингиз беҳуда ўтмаганига ишонч ҳосил қиласиз. Мазмунли ҳаётингиздан мамнун бўласиз. Энди ўша ўғил-қиз сеvimли буви-буважониси ёки ота-онасининг туғилган кунларига бир даста гул тутиб табрикласа борми, бизнингча инсон учун бундан улуғ бахт йўқ.

(Оила даврасига бағишланган саҳифа
ни газетамизнинг 7-бетига ўқийсиз)

XVI саҳоси

Барча маълумлардан
олиғна сўғига хабарлар

Мамлакатимизда

- Республика «Маънавият ва маърифат» марказида Обод маҳалла йилига бағишланган йилги бўлиб ўтди.
- Шаҳримиздаги «Инсонийлик» ўқув услубий марказида сил касаллигини қисқа муддатли кимёвий терапия йўли билан бевосита назоратда даволаш — ДОТС дастурига бағишланган халқаро анжуман ўз иштини бошлади. АҚШнинг Ўзбекистондаги Халқаро тараққиёт агентлиги (ЮСАИД) ташаббуси билан ўтказилган мазкур семинарда пойтахтдаги тиббий институтларнинг мутахассислари иштирок этмоқда.
- Ногиронларни тиббий-ижтимоий ва касбий реабилитация қилиш миллий марказида Американинг CAFE компанияси томонидан юборилган мурувват ёрдамини топшириш маросими бўлди.
- «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати, Мудофаа вазирлиги, «Маҳалла» ва «Нуроний» жамғармалари, «Ўзбекнаво» эстрада бирлашмаси, республика «Маънавият ва маърифат» маркази ҳамкорлигида ишлаб чиқилган Өммавий-ватанпарварлик ойлги доирасидаги тадбирлар дастурига мувофиқ мазкур ташкилотлар вакилларидан иборат делегация Қашқадарё вилоятидаги ҳарбий қисмларда бўлди.
- Тошкент архитектура-қурилиш институтида Бино ва иншоотларни қайта қуриш — таъмирлаш ҳамда саннат — ҳужалик қурилишини ташкил этиш ва унинг технологиясини мутахассисликлари бўйича янги магистратура йўналишлари очилди.
- Бугун кундузи республикаимиз пойтахтида ҳаво ҳарорати 9-11 даража илқ бўлди.

• 2003 — ОБОД МАҲАЛЛА ЙИЛИ

«Экосан» маҳаллада»

«Экосан» халқаро экология ва саломатлик жамғармаси фаоллари йилгилишида «Экосан» маҳаллада» мақсадида дастур тақдироти бўлиб ўтди. Унда республика вазирликлари, идоралари, жамоат ташкилотлари, йирик компания ва фирмалари — жамғарма ҳамкорлари раҳбарлари иштирок этди.

Йилгилишни «Экосан» жамғармаси раиси Ю. Шодиметов бошқарди.

Жорий йил давлатимиз раҳбари томонидан Обод маҳалла йили деб эълон қилинган. Маҳалла Ўзбекистонда амалга оширилган кенг қўламли ижтимоий дастурларни бажариш борасида улкан салоҳиятга эга. Йилгилишда таъкидландики, жамият маҳалланинг нуфузини, унинг демократлаштириш жараёнидаги ва бар-қарор ривожланиш мақсадларига эришишдаги ўрнини оширишга қаратилган савий-ҳаракатларни кучайтиришга ёрдам бериши керак. Шу муносабат билан «Экосан» жамғармаси мақсадида дастур ишлаб чиқди. Унинг вазифалари энг яхши миллий анъаналарни мустаҳкамлаш, атроф-муҳитга муносабати яхшилаш, маҳаллаларни янада ободонлаштириш, уларнинг аҳолига тиббий-профилактик ёрдам қўрсатиш, аҳолининг эҳтиёжидан қатламларини ва экологик ноҳуш ҳудудларнинг ижтимоий объектиларини моддий қўллаб-қувватлашдан иборат.

Янги дастур доирасида чора-тадбирлар мажмуини амалга ошириш лозим. Улар орасида «Энг обод маҳалла» республика кўрик-танловини ўтказиш ҳам қўзда тутилган. Унинг иштирокчилари фаолияти ер майдонлари, ичимлик сув, электр энергияси, табиий газдан тўғри фойдаланиш, маиший чиқиндиларни қайтариш, маҳалла ҳудудининг санитария ҳолати каби мезонлар асосида баҳоланади.

Турар жойларда анъанавий Экология ва саломатлик кунлари давомида экологик шанбаликлар ўтказилади. Ўсиб келаятган авлодни тарбиялашда маҳалланинг ўрнини кучайтириш, аҳолининг экологик-ҳуқуқий саводхонлигини ошириш ҳамда жамғарманинг «Аёллар ва экология» узок муддатли дастурини бажариш давомида хотин-қизларнинг ижтимоий фаоллигини ўстириш масалалари юзасидан урчулаш ва конференциялар ташкил этилади.

Экологик ноҳуш ҳудудларга «Саломатлик» поездларини жўнатиш давом этади. Жумладан, янги дастурга кўра бундай поезд тез орада Қорақалпоғистонга жўнатилади. Унинг таркибига Эрон ҳукумати томонидан Оролбўйи ҳудуди учун берилган қиймати 35 млн АҚШ долларига тенг сув насослари ҳам кирди. Уларнинг ўрнатилиши Қорақалпоғистон қишлоқ аҳолисини тоза ичимлик суви билан таъминлашни яхшилаш имконини беради. Шунингдек, поезд Оролбўйига дори-дармонлар, дезинфекция воситалари, халқ истеъмолчи молларини етказиб беради.

Йилгилишда қайд этилдики, Обод маҳалла йилида «Экосан» жамғармаси халқаро жамоатчилик эътиборини мамлакатдаги ижтимоий-экологик муаммоларни хал этишга, шу жумладан маҳаллаларни янада ободонлаштиришга, уларнинг ижтимоий инфратузилмасини яхшилашга жалб этиш бўйича ишларни ҳам давом эттиради. Йилгилишда қатнашган республика вазирлик ва идоралари вакиллари «Экосан» маҳаллада» дастури бажарилишини қўллаб-қувватлашга, экологик ноҳуш ҳудудлар аҳолисига мақсади ёрдам қўрсатиш бўйича савий-ҳаракатларни фаоллаштиришга тайёр эканлигини маълум қилди.

ЎЗА

ҚИСҚА сатрларда

□ **РЕСПУБЛИКА** Фанлар академиясида кимё, биология, геология фанлари бўйича ўтган йилда шу соҳа олимлари томонидан бажарилган илмий ишлар сарҳисобига бағишланган йилгилиш бўлиб ўтди.

□ **АҚМАЛ** Икромов туманидаги 107-гимназия мактабида Тошкент шаҳар Халқ таълими бош бошқармаси ташаббусида ўтказилган семинар-тренинг таълимида методик хизматни шакллантириш масаласига бағишланди.

□ **ЮНУСОВОД** туманидаги 70-мактабда ўқувчилар ўртасида йўл ҳаракати хавфсизлигининг олдини олиш масаласига бағишлаб ўтказилган семинар Тошкент шаҳар ИИББ йўл ҳаракати хавфсизлиги бошқармаси билан ҳамкорликда уюштирилди.

□ **БАДИЙ** академиянинг кўргазмалар залида ёш раҳбарларнинг табиат манзаралари акс эттирилган асарлари кўргазмаси намойиш этилди.

Жаҳонда

● **Кеча** Япония бош вазири Дзюньитиро Коидзуми Россия Федерациясининг пойтахти Москва шаҳрига келди. У мамлакат Президенти Владимир Путин ва бошқа ҳукумат расмийлари билан урчулашув ўтказмоқда.

● Хиндистон «Аgni» баллистика ракетасини ядровий синовдан ўтказди. Мамлакат мудофаа вазирлиги вакилининг сўзларига кўра «Ер-ер» туркумидаги ушбу ракета ядро зарядини элтиш имкониятига эга. «Рейтер» агентлигининг хабар беришига, синовдан ўтказилган янги ракета Бенгал бўғозидан учурилиб, 800 километр масофага парвоз қилган.

● Туркиянинг Фарби-Шарқиде «Turkish Airlines» авиакомпаниясига қарашли «Avro RJ100» самолёти ҳалокатга учради. «CNN» ахборот агентлигининг хабарига қараганда Истамбулдан Дийрбакир шаҳрига йўл олган ушбу самолёт ҳалокати туфайли 75 нафар киши ҳаётдан қўз юмган, 5 нафар жароҳатланган.

● Бахрайн, Уммон, Кувейт, Қатар, Саудия Арабистони ва Бирлашган Араб Амирликлари давлатлари аъзо бўлган Форс кўрфазига боғжона иттифоқи тузилганлиги тўғрисидаги ҳужжат расман қўлға кирди.

● Голливуднинг савдо палатаси Шон-шуркат хиббонига **бугун** 2003 йилнинг биринчи юлдузи сифатида Американинг таниқли режиссори Стивен Спилберг номида юлдуз ўрнатилишини маълум қилди.

Сўранг, жавоб берамиз

Қайси тоифадаги фуқаролар ишга жойлашишда қўшимча имтиёзларга эгалар? Шу тўғрисида маълумот берсангиз.

Х.Мавлонов.

Ижтимоий химояга муҳтож шахсларга ишга жойлашишда қўшимча имтиёзларга эгалар. Масалан, Ўзбекистон Республикасининг «Ўзбекистон Республикасида ногиронларнинг ижтимоий химояланганлиги ҳақида»ги қонунида ногиронларга қўшимча имтиёзлар берилган бўлиб, унга биноан иш бевуричи шу қорхонадаги квоталанган иш ўрни ҳисобига ишга жойлаштирилган ногиронни ишга қабул қилмаслиги мумкин эмас.

Иш топишда қийналадиган ва меҳнат бозорига тенг шароитларда рақобатлаша олмайдиган шахсларга — ўн тўрт ёшга тўлмаган болалари ёки ногирон болалари бор ёлғиз ота, ёлғиз оналарга ҳамда кўп болали ота-оналарга, таълим муассасаларини битирган ёшларга, Ўзбекистон Республикаси Қуроли куларидан, Ички ишлар вазирлиги, Миллий хавфсизлик хизмати ва Фавқулодда вазиятлар вазирлиги қўшинларидан бўшатилганларга, ногиронлар ва пенсия ёшига яқинлашиб қолганларга, жазони ижро этиш муассасаларидан озод этилганлар қўшимча иш жойлари, ихтисослаштирилган қорхоналар, шу жумладан ногиронлар меҳнат қиладиган қорхоналар барино этиш, иш ўргатишнинг махсус дастурини ташкил этиш, қорхоналар, ташкилотлар ва муассасалар учун қўрсатилган тоифадагилар учун ишга жойлаштириш минимал иш ўринларини белгилаб қўйиш, шунингдек қонун ҳужжатларида назарда тутилган бошқа қоралар билан қўшимча қарорлар берилди.

Мен юридик шахс мақомини олмасдан, тadbиркорлик фаолияти билан шуғулланаман. Аниқроғи, ўз уйидаму жуво орқали ёғ ишлаб чиқараман. Ишимда электр токи кераклиги сабабли, йил бошида туман электр идораси билан шартнома имзолагандим. Лекин у ердагилар йил бошида шартнома шартларини қўпол равишда бузиб, кўп марта гоҳида ҳафталик электр энергиясини тежаш мақсадида токни узиб қўйишди. Оқибатда ишимни вақтида олиб бормоладим. Энди эса электр таъминоти идораси ўзининг бу қонуний ҳаракатини тан олмай, шартномада белгиланган суммани тўлашга мажбур этмоқда. Шу тўғрими?

Ф.Аскарлов.

Агар сиз билан туман электр таъминоти идораси ўртасида тузилган шартномада бошқача ҳолат назарда тутилмаган бўлса, энергия ҳақи истеъмолчи амалда фойдаланган миждор учун тўлашни лозим. Шартнома бўйича электр таъминоти идораси бутун мавсум давомида ток билан таъминлашни зиммасига олган бўлиб, ўз мажбуриятларига тўлиқ амал қилмаслиги натижасида етказилган моддий ва маънавий зарарини, шунингдек бой берилган фойдани мажбур идорадан ундирishi тўғрисидаги талаб билан судга мурожаат этиши мумкин.

Айрим вақтларда кўзларимиз остида халқалар пайдо бўлиб қолганини кўраемиз. Бунинг сабаби нима?

М.Усмонова, Н.Рахматова.

Кўзлар остидаги халқалар «халталар» шунингдек, доирачилар баъзи анатомик ўзгаришларга охибатида юзага келади. Гап шундаки, кўз қовоқлари териси билан тери ости тўқималари орасида юпка мембрана пардаси бўлади. Баъзиларда у камроқ, баъзиларда юпка ва шаффоф бўлиши мумкин.

Ушбу мембрананинг янада қопқалишиб бориши — ёғ тўқимасининг тўғри тери остига чиқишига сабаб бўлади. Шунинг учун тиббиёт ходимлари кўзлар остидаги «халталар»ни грижа деб аташади.

Кўзлар остида қора доираларнинг пайдо бўлишидан (қон томирлари кўриниб қолиши шундан) «халталар»лар юзага келишига анча вақт ўтishi мумкин. Емон стресслар, кам ҳаракатли ҳаёт тарзи ҳамда шу жойдаги тери парваришининг йўқлиги бу жараённи тезлаштиради. Косметологларнинг таъкидлашларинча, кўз ости териларининг парваришига 20-25 ёшдан киришиш керак.

Олдий намланттирувчи кремларни эмас, махсус малҳамлар — лосيونлар, топиқлар — таркибда махсус ёғлар бўлган кремлардан фойдаланишлари лозим. Шунингдек қоллаген, эластик, шалурон кислоталар ҳам фойдалани.

Халқ табибатидаги усуллардан бири эса сметана ва петрушкадан иккита тайёрланади. (2 чой қошиқ сметана ва 1 чой қошиқ майдалаб чопилган петрушка) ва у суртилди. Қайнатиладиган картошкани илқисик ҳолда пўсти билан тери устига қўйиб ёпиштирилади. Бунда ҳарорат баланд бўлмаслигига эътибор бериши лозим. Бу муолажалар кўз ости салқинишн камайтиради ҳамда қон айланганини яхшилашга хизмат қиладди.

Хурматли ҳамшаҳарлар! Ўзингизни қизиқтирган масалалар юзасидан 132-11-39 телефонига кўнғорқ қилсангиз, малакали мутахассислар ёрдамида саволларингизга батафсил жавоб беришга ҳаракат қиламиз.

Боғчалар ҳам таълим-тарбия маскани ҳисобланади. Болажонлар бу ерда турли хил қизиқарли ўйинлар ўйнаб, машғулотларда қатнашиб кўнғилли дам оладилар.

Сергей Любич олган суратлар.

ИЛТИМОС...

Илтимос ҳар хил бўлади. Баъзиларини бажариш имкони бор, баъзиларини эса... Табиийки, илтимосчи иложи борича сиздан ижобий жавоб кутади. Афсуски сизда унинг истагини қондириш имкони йўқ. Раф жавобини беришга эса қийналасиз, чайналасиз. Илтимосчи агар ориятли бўлса дарҳол вазиятни тушунади. Сизни мушкул аҳволдан қутқаради. Аксинча...

— Мен сизни яхши танийман. Дилқаш мақораларингизни битта қўймай ўқиб бораман. Инсоний муносабатлар ҳақида кўп ва хуб ёзасиз. Албатта ўзгаларга иложи борича ёрдам беришга қодир инсонгина шундай битикларни ёза олади, тўғрими? Мен ҳам олдингизга бир илтимос билан келдим.

Хонага кириб келган ўрта ёшли бу кишининг томдан тараща тушгандек гапни шу тариқа бошлаши биров бўлсада, бизни шошириб қўйди.

— Олдин ўзингизни таништиринг. Қўлдан келса илтимосингизни албатта қондиришга ҳаракат қиламиз.

— Очиги, сизга айтсам узим ҳам туپна-тузуқ қалам сохибман. Лекин шароит тақозоси билан бошқа касбини — ошпазликни танлаганман. Қонда бор шекилли кеңажоги қизимиз шеъриятта меҳр қўйган. Туну кун бош кўтармай шеър, ғазал ёзади. Бир-иккитасини ўқиб кўрсам бинийдек қўлидан келиб қолибди. Шундан беш-олтитасини саралаб, олдингизга олиб келдим. Энди шоира қизимизга бир оталик қилиб шеърларидан гўлдаста сифатида беш-олтитасини жамлаб газетангизда чиқариб берсангиз ҳар қалай савоб иш қилган бўлардингизда.

— Шоира қизимизнинг ўзлари келмабдилар-да.

— Бундай катта даргоҳларнинг эшигини очишга ҳали ёшлик қиладди. У энди учинчи синфда ўқияпти.

20 кишига мўлжалланган столнинг икки жойига турли хил ичимликлар чиройли қилиб териб қўйилган. Улар орасида ароқнинг анвойи хилидан тортиб қоньяккача бор. Номдор хонанда ва созандалар даврага фойз кiritиб ўтиришибди.

Катта-кичик иккита залга кириб чиқаётганларнинг кети узилмади. Даврани бошқараётганлар шундай катта издиҳомни қўйилмақом қилиб эплаштириб туришибди. Ҳар бир киши уларнинг эътиборида. Иzzат-икром билан кутиб олини керакли жойга ўтказилди. Келганларга пешма-пеш чой, кетидан лаганда ҳовури чиқиб турган қовурғали сомса тортилди. Ундан кейин эса усти ёғ, гўштга тўла ёнида бир нечта япроқланган қазиси билан лаганда ош келтирилди. Бадастир дастурхонда фақат бир нарса етишибди. У ҳам бўлса нон. Даврада олиб-югуриб хизмат қилиб юрганлар шошилишда шунисини унуттишган чоғи. Ўтирганлардан бирови хизматчилардан бирига деди.

— Укажон, илтимос, агар имконият бўлса, бир-иккита нон берсангиз.

Хизматчи дастурхонга қаради-ю қизариб кетди.

— Ие, кечирасиз. Ҳозир.

У югургилаб бориб патисон тўла пиёзли, жиззали, седанали нонларни кутариб келди. Нонлар бир зумда қўлма-қўл узатилди. Дастурхонга янада фойз кирди.

— Ноннинг ўрнини ҳеч нарса босолмайди-да, — деди кимдир олдидаги бўрсилдоқ нонлардан бирини ушатаркан.

— Нимасини айтасиз. Нонга улғу неъмат деб бежиз ташриф беришмаганда ахир, — унга қўшилди ошга қўшиб нон чайнаётган меҳмонлардан бири.

ИСТАГИМИЗ ШУКИ ...

Яхши ҳам оғиримизни энгил қиладиган бозорлар бор. Дам олий куни бўлди дегунча аёлингиз қўлингизга тўрхалта

ГАП ЭГАСИНИ ТОПСИН

ЗИЙРАК БОБО ШАҲАР КЕЗАДИ

— Ёш экан, дастлабки машқларини «Тонг юлдузи»га берса бўларкан.

— Э, қўйинг шу газетни қатнайвериб нарчадим. Уларнинг ўзи шеър нималигини яхши тушунишмайди шекилли ҳар гал келсам «Шеър ҳали хом, пишишти керак», дейишади. Охири «Нима бу селларга ошмидики, етилтириб, пишишти лаганга сузадиган», дедиму эшикни тарақлатиб ёпиб чиқиб кетдим. Уларнинг ёш талантларга муносабатини қаранг. Хуллас, «Чум-чўқ сўйса ҳам қасбос сўйсин», дея сизни панох тортиб олдингизга келдим. Йўқ демай, устозлик қилиб бир қўлбал юборасизда энди. Агар иложи бўлса сўз боши сифатида ок йўл тиласангиз ҳам майли.

Ушлаган жойидан кесадиған, елимдек ёпишқок одамга «Эрта келинг, индин келинг», дейиш бехуда. Шуну ўйлаб ноилож унинг қўлидаги «гўлдаста»ни олиб ўқишга тушдим. «Ватан» ҳақидаги биринчи шеърни ўқийшим билан сўради.

— Қалай маъқулми? 9 ёшли қизалоқнинг Ватан ҳақида шундай сўз айтишининг ўзи донолик.

Бош тебратиб иккинчи шеърини ўқишга тушдим. Шеър эмас, куруқ гап. Гап бўлганда ҳам на боши бор, на охири.

Хаммаси шунақа. Чиройли қофияли шеърлар. Бу ёгини ўқимай олиб қолаверсангиз ҳам бўлаверади. Чикадиган кунини хабар қиларсиз. Агар имконият бўлса қизимизнинг шеъри босилган газетадан уч-тўрт нусха олиб қўйсангиз, олиб кетаман.

Сўхбатдошим ўрнидан туриб хайрлашиш учун қўлини узатди.

— Сиздан бир илтимос, — дедим мен ниҳоят, — олдин қизингиз бу шеърларини мактаб деворий газетасида чиқаришга уриниб кўрсин. Бироз машқ қилиб битиклари шеър холига келган кейин газетда чоп этишимиз қочмас. Ана ўшанда қизалоқ ок йўл тиласак эрийми.

«Гўлдаста»ни сўхбатдошим қўлига гутқаздим. У турган жойида анча туриб қолди.

— Вой, тавба. Булар шеърини тушунайдиган қанақа оми одамлар ўзи? Ёмигирдан кутулиб қорға мурожаат қилибман шекиллида. Шундай шеърни сиз босмасангиз жон-жон деб босадиған бошқа газеталар топилиб қолар.

Кейин у қандай шитоб билан кирган бўлса, шундай тезлик билан хонандан чиқиб кетди.

ЭНГ УЛУФ НЕЪМАТ

Яқин бир қариндошимиз наҳорги ошга тақлиф этди. Бордиқ. Тўй шаҳардаги шохона ресторанлардан бирида ўтятипти. Дастурхон ҳам шунга яраша безатилган. Ундан энг сара қимматбахо нозу-неъматлар ўрин олган. Хар ҳатиди

тутади.

—Бугун бўш кунингиз отаси. Бир бозорга бориб палон-палон нарса олиб келинг, кейин билангизни қиларсиз.

Кайси бозорга борсам экан, қаерда хотин берган «буржумалар» арзонроқ экан, деб ўйлашиб қоласиз. Кейин беҳиштир «Эски Жува» ёки «Қўйлик» бозорини танлайсиз. Ҳар қалай ўша жойларда махсулотлар бошқа бозорларга нисбатан бироз арзонроқда. Борди-ю унингизга қутилмада меҳмонлар ташриф буюриб қолса борми? Вақт тизиг, албатта қиммат бўлса ҳам ўзингизга яқин бўлган бозорга чопасиз.

«Олой» бозори суперликда нон чиқарган. Расталарда ранг-баранг махсулотлар. Улар шу қадар чиройли қилиб териб қўйилганки, қараб қўзингиз камашади. Узига оро берган сотувчи аёллар эса бир қарашдаёқ сизнинг эътиборингизни жалб этади.

— Келинг акажон, олмасангиз ҳам бир қўриб ўтинг махсулотимизни. Кўришга пул сўрамаймиз.

Унча-мунча одам сермулозама аёлларнинг бу таклифини рад этиши амри маҳол. Беҳиштир ўша томон буриласиз.

— Олинг, сизга арзон қилиб бераман, муллақа.

Ноилож махсулотлар баҳосини бир чеккадан сўраб-сўриштирасиз. Сотувчининг «арзон» нархини эшитиб ақлингиз отади.

Жуда қимматку, — дейсиз уялгангиздан аранг оғиз очиб. — Сифатини кўриб турибсизку. Бу супер махсулот-да, акажон.

Унис бўлмаса бунисидан олинг, мазмунда сизга жилмайиб турган ён томондаги сотувчидан махсулот нархларини сўрайсиз. Яна ўша гап. Бошқалар ҳам шу нархни айтишади. Тавба, булар нарх-навоини атайлаб олдиндан келишиб олганим, деган хабрга борасиз.

Хуллас шу кунни талашиб-тортишиб бўлса-да бирини иккига харид қилиб икки қилограмм олма, икки қилограмм нок, икки қилограмм анор олдик.

«Олой» бозорининг донги республикага кетган. Бу ерга нафақат Ўзбекистонимиздан, балки чет эллардан ҳам меҳмонлар тез-тез ташриф буюриб туришади. Бозор тоза, озода, махсулотлар ҳам сара. Лекин нархлардаги тафовут бошқа бозорлар билан солиштирганда анча-мунча қиммат. Истагимиз шуки, у фақат махсулотлар сифати билангина кўргазмалли бўлиб қолмасдан, балки ҳамма томонлама кўргазмалли бўлса деймиш.

Боши 3-бетда. Давоми 5-бетда.

22.40 ТВ-анс. 22.45 «Мухаббат ҳақиси». Теле serial.

23.10 «Ёшлар» телеканалда спорт: Интерфутбол. Танаффус лойиҳада - 23.55 Давр. 1.00-1.05 «Хайри тун».

«Тошкент» телеканал

17.15 Курсатувлар тартиби. 18.30 «ТВда муҳаббат» 23.5 даррақали бурчак остида».

«Халқаро» телеканал

Биринчи канал 7.30-9.00 17.55 Курсатувлар тартиби. 18.00 «Вести».

30-канал

9.05 Дастуринг очилиши. 9.05, 17.40, 20.45 «Телехамкор».

Первий канал

06.00 Телеканал «Доброе утро». 09.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новости.

Россия

07.45, 19.55 Теле serial «Ули Боник». 08.40, 20.50 Serial «Дневник убийцы».

ТВ-3

08.30 «Победный голос верующего». 09.00 м/с «Ураганик».

НТВ

12.00 Профилактические работы до 10.00. 12.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00 «Сегодня».

ТВЦ

8.00 Канал «Настроение». 10.50 Газетный дождь. 11.05 «ЗАГАДОЧНАЯ ЖЕНЩИНА».

«Тошкент» телеканал

17.15 Курсатувлар тартиби. 18.30 «ТВда муҳаббат» 23.5 даррақали бурчак остида».

Россия

19.00, 21.00 Комедийное шоу «Шоу Бени Хилла». 20.30 Комедия «Мистер Бин».

RenTV

08.00 Музыкальный канал. 08.30, 20.10 «Мир Бобби».

«Тошкент» телеканал

17.15 Курсатувлар тартиби. 17.20 ТВда serial «23.5 даррақали бурчак остида».

«Ўзбекистон» телеканал

6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!» 8.00-8.35 «Ахборот».

30-канал

9.00 Дастуринг очилиши. 9.05, 17.40, 20.45 «Телехамкор».

Первий канал

11.25 «Жюли Леско». Serial. 22-юм. 11.55 «Шула за шуктой».

Россия

04.45 - 07.45 «Доброе утро, Россия!». 07.45, 19.55 Теле serial «Леди Бомж».

«Халқаро» телеканал

Биринчи канал 7.30-9.00 17.55 Курсатувлар тартиби. 18.00 «Вести».

ТВ-3

08.30 «Победный голос верующего». 09.00 м/с «Ураганик».

RenTV

08.00 Музыкальный канал. 08.30, 19.30 «Мир Бобби».

ТВЦ

10.10 «Фурса-мажор». 10.45 «Шула за шуктой».

Россия

04.45 - 07.45 «Доброе утро, Россия!». 07.45, 19.55 Теле serial «Леди Бомж».

«Халқаро» телеканал

Биринчи канал 7.30-9.00 17.55 Курсатувлар тартиби. 18.00 «Вести».

ТВ-3

08.30 «Победный голос верующего». 09.00 м/с «Ураганик».

RenTV

08.00 Музыкальный канал. 08.30, 19.30 «Мир Бобби».

ТВЦ

11.55 «Белый архипелаг». 11.55 «Озода бўлса шах».

«Тошкент» телеканал

17.15 Курсатувлар тартиби. 18.30 «ТВда муҳаббат» 23.5 даррақали бурчак остида».

«Халқаро» телеканал

Биринчи канал 7.30-9.00 17.55 Курсатувлар тартиби. 18.00 «Вести».

30-канал

9.05 Дастуринг очилиши. 9.05, 17.40, 20.45 «Телехамкор».

Первий канал

06.00 Телеканал «Доброе утро». 09.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новости.

Россия

11.55 «Белый архипелаг». 11.55 «Озода бўлса шах».

«Тошкент» телеканал

17.15 Курсатувлар тартиби. 18.30 «ТВда муҳаббат» 23.5 даррақали бурчак остида».

«Халқаро» телеканал

Биринчи канал 7.30-9.00 17.55 Курсатувлар тартиби. 18.00 «Вести».

30-канал

9.05 Дастуринг очилиши. 9.05, 17.40, 20.45 «Телехамкор».

Первий канал

06.00 Телеканал «Доброе утро». 09.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новости.

Россия

11.55 «Белый архипелаг». 11.55 «Озода бўлса шах».

«Тошкент» телеканал

17.15 Курсатувлар тартиби. 18.30 «ТВда муҳаббат» 23.5 даррақали бурчак остида».

«Халқаро» телеканал

Биринчи канал 7.30-9.00 17.55 Курсатувлар тартиби. 18.00 «Вести».

30-канал

9.05 Дастуринг очилиши. 9.05, 17.40, 20.45 «Телехамкор».

Первий канал

06.00 Телеканал «Доброе утро». 09.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новости.

Россия

Оила даврасида

• МУЛОҲАЗА

Одобинг — зийнатинг

Инсоннинг гўзаллиги аввало одоб-ахлоқ, билим билан белгиланади. Бундай хислатлар ҳар бир инсонга сув ва ҳаводек зарурдир. Чунки инсоннинг бу дунёдан олиб кетадиган бойлиги ҳам қилган ахлоқликлари, ўқиган намузалари, тутган рўзалари ва унинг одоб-ахлоқидир.

Бу савобларни кўпроқ олиб кетишни истаган ҳар бир киши қўлидан келганича ҳаракат қилиши керак. Бунинг учун фақат яхшилик улаштиришга ўзига мақсад қилиб, ўзгаларнинг дилини, қалбини вайрон қилишдан қўрқмоғи лозим. Яхшилик қилган киши поклаб бораверади. Покланган сари эса мушуқлари осонлашиб, ниятлари ушалаверади. Доно ҳалқимизнинг шундай гапи бор: «Яхшидан — яхши, ёмондан — ёмон ниёт чиқади». Ҳа, ҳақиқатан ҳам яхши инсонлар ҳеч қачон ёмон ниёт қилишмайди. Улар доимо олға қадам ташлаб, ҳаётдан баҳра олиб яшайдилар. Ниёти бузуқ кишилар ҳаётдан нолиб, дилини огритиб яшайдилар. Албатта буларнинг бари тарбияга боғлиқдир. Яхши тарбия кўрган, одоби бўлган ҳар бир инсоннинг юзи ёруғ ва ўзига яраша хурматга эга бўлади. У ўз одоби билан ота-онани, қариндosh-уруғлари ва ёр-биродарларининг меҳрини қозона олади.

Пайғамбаримиз Муҳаммад (м.с.а.в.)нинг шундай гаплари бор: «Инсоннинг юзи унинг одобидир». Ҳа, ҳақиқатан ҳам, киши биринчи ўринга ўз одобини қўйиши керак. Чунки унинг гўзаллиги ҳам, устунлиги ҳам одоби, ахлоқи ва барча фазилатлари билан белгиланади. Шунинг учун ҳам инсон ҳар томонлама гўзал бўлишни истаеса, у ҳолда дарҳол яхшилик ва эзгулик томон йўл олсин. Яратганга ёқинининг энг яқин йўли ҳам яхшилик улаштиришдир.

Одоб, ахлоқ ҳақида қанча гапирмайлик, бари ош. Яхшиси ҳозирги, яъни XXI аср ёшларининг тарбияси ҳақида бир оз ўйлаб кўрайлик.

Авалло гапимни ҳозирги ёш қизлар тарбияси ҳақида бошласам. Тўрғи қизлар тарбияси, одоби баъзан ижобий томонда эмас. Баъзи қизларнинг ота-онага бўлган ҳурматсизлиги, дўста бўлган садоқатсизлиги ва энг асосийси қизларга хос ибто, ҳаё йўқолиб бормоқда. Ҳибонларда, кўчаларда юрган қизларга назар ташлайлик. Уларнинг ҳаддан ташқари кулиб, қаттиқ гапашиб ва қўпол ҳаракат қилишлари албатта хунук кўринади. (Яна шундай қизлар бўладики, улар кечқурунлари ота-онасига дугонасиникига бориб келишни баҳона қилиб, қаерларга бориб келмайди. Уларнинг бу хислатларини таърифлашга тил оқизлик қилади). Лекин бу қизлар касофатига бошқа қизларни

айблаш нотўғри деб ўйлайман. Қизларни ҳаёб ёмон дейишларини менимча ҳамма қораласа керак. Чунки Ўзбекистонда ва умуман бошқа жойларда ҳам ибто, одоб-ахлоқли, ички кўрениши ниҳоятда гўзал ва бир сўз билан айтганда олижаноб фазилатли қизлар йўқ эмас.

Шундай қизлар борки, уларнинг фазилатларини қанчалик таърифламайлик барибир оз бўлиб кўринади. Улар ҳатто ўғил болаларга нисбатан мард, оқил бўлишади. Бундай қизларда меҳр-оқибат, меҳнатсеварлик, талабчанлик, изланувчанлик бўлиши албатта аниқдир. Тўрғи бундай хусусиятлар фақатгина қизларга хос эмас, балки болаларда ҳам бу хусусиятларни кўриш мумкин. Улар ҳам мард, ботир ва энг асосийси бир сўзга бўлишади. Лекин, афсуски ҳаммаси эмас. Ҳозирги йигитларимизда бир сўзга турмаслик, ота-онани рози қилмаслик, ҳурматсизлик, вафосизлик, меҳр-оқибатсизлик каби хислатларнинг кўпроқ учраши кузатилмоқда.

Мана ҳозир XXI аср ёшларининг тарбияси ҳақида танишиб чиқдик. Албатта бу бизнинг шахсий фикримиз. Энди ёшларнинг ёмон йўллarga кириб кетишига сабаб нима экан? деган савол туғлади.

Менимча бунинг сабаби ота-онанинг фарзандига бўлган эътиборсизлигидир. Ҳозир кўп ота-оналар пул топади, болани боқай деб ўзига ташвиш ортиришмоқда. Бу ерда ота-она боланинг кам-кўстини қилади деса, фарзанди эса ўйин-кулги билан овора бўлади. Албатта ҳамма ота-оналарни айбали олмаимиз. Чунки баъзилари ҳам ишни, ҳам фарзанд тарбиясини вақтида бажармоқдалар. Яна шундай ота-оналар бўладики, улар ўз фарзандига ҳаддан ташқари кўп пул ёки қиммат кийим, тилла тақинчоқлар олиб беришади. Натижада бола дунёқараши ўзгаради. Энди у ўз тақдирини, келажакини ўйламайди. У фақат ота-онасига суяниб ашайди. Тарбияси эса албатта ёмонлашиб бораверади.

Демак, XXI аср ёшларининг келажаги, тақдир уларнинг ота-оналарига, устозларига, дўсту дугоналарига боғлиқдир.

Азизахон ЗАЙНУТДИНОВА,
фалсафа фанлари номзоди, доцент.

• ҲИҚМАТ — БИР ҲОВУЧ ОЛТИН

◆ Вафодор одамгина саодатга йўл топади.
◆ Яхши одам қалбидан гавҳар шодалари думалаб, яхшилик ҳазинасига келиб қўшилаверади.
◆ Нопок одам ҳар қандай одамни нопоқликда айблабди.
◆ Ўзига ишонмаган одам қўлидаги тилани шу тиллами, деб ҳадиксирайверади.
◆ Ақл бошқармаганда, нафс мана шу дунёни еб қўярди.

◆ Салом қанча олдин берилса, шунча яхши.
◆ Ҳаёт тегиригидан янчилиб ўтмаган одам ўз вақтида этилиб пишманг шолга ўқшади.
◆ Бир умр ҳаётга шоғирд бўлмоқ яхши, жойи келганда устозлик қилмоқ инсонийликдир.
◆ Ҳаётга шайдо кишигина тинчлик бўлишини истади.
◆ Ҳаёсизлик умрни қисқартиради, оилани бузади.

Азамат ШОКИРОВ
тайёрлаган.

• ПИРУ БАДАВЛАТЛАРИМИЗ

Қўша қариш бахти

Инсон ҳамиша эзгуликка интилади. Эзгулик мезонларидан бири оилавий ҳаётда қўша қариш бахтидир. Эр-хотиннинг бир-бирларини тушуниб яшашлари гўзал оила гулгани барпо этади. Оила кўргонининг мустақамлиги, фарзандлар камолини кўриш, пиру-бадавлат яшаш инсон умрини узайтиради.

Оллоҳ ҳар қимнинг феъли автори, пок ниётига яраша бисёрлик ато этади. Ана шундай таърифларга лойиқ инсонлардан бири Фани ҳожи ота ва Моҳиталъат аждилар.

Фани ота Алиев моҳир педагог, журналист, ўнлаб дарслик, эллиқдан ортиқ ўқув дастурлари ва қўланмалар муаллифи. Энг муҳими ибратли оила бошлиғи. Оилада 8 фарзанд — 6 ўғил ва 2 қизни камил инсонлар этиб воғая етказишди. Фарзандлар ҳам ҳозирги кунда ота-оналари каби бахтли-саодатли, жамиятимиз учун фойдали инсонлар бўлиб фаолият кўрсатишмоқда. Табаррук инсонлар Фани ҳожи ота ва Моҳиталъат аждилар 8 фарзанд, 40 набирани ва эваралари даврасида кексаллик гаштини сурмоқдалар. Шаҳримиздаги «Санот» маҳалласида истиқомат қилаётган бу табаррук, пиру бадавлат инсонларга маҳалла аҳли ҳавас қилиб, «Илоб биз ҳам шу азиз инсонларга ўншайлик», — деб ниёт қилишади. Ҳа, яхши инсонларни қанча тавоб қилинса, шунча савобдир.

Фани ҳожи ота ҳозир бир кам 80 ёшдалар. Хали ҳам бардам, бақувват, эл-кўрт хизматида ҳормай-толмай меҳнат қилаётганлар. Моҳиталъат ая эса меҳнатқаш, меҳрибон, саранжом-сарийшта, оқила аёллардан.

Киройи инсонлар бўлса шунчалик бўлар. Биз шоғирдлар устоз хонадонларига ташриф буюришдек бахдан баҳраманд бўлаверайлик. Чунки бу табаррук хонадонда ҳамиша тўй, тантана яхши кунлар нишонланади. Устоз-мураббий изларидан бориб, муроду-мақсадимизга эришишни Оллоҳдан сўраймиз.

Юртимизга қутлук қадами билан кириб келган 2003 йилда биз ушбу ажойиб инсон, II жаҳон уруши ноғирони, республика миқёсидаги пенсионер, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист Фани ҳожи ота ва Моҳиталъат аяни аҳил, ибратли оилаларига узок йиллар бош бўлиб юришларини сидқидилдан тийлашимиз.

Ситоракон РАҲМОНБЕКОВА.

СУРАТДА: Фани ота ва Моҳиталъат ая набиралару эваралар даврасида.

• ТУРМУШ ЧОРРАҲАЛАРИДА

Саодат манзили

Ёшлиқдан ҳамшира бўлишни орзу қилардим. Онажоним менинг орзуларимга қўшқанот бўлиб:

— Илоҳо, орзунингга эришгин қизим, бунинг учун яхши ўқишга, ширинсўз бўлишга ҳаракат қил! Чунки ҳамшира беморга далда берувчи инсон, ҳушмуомаласи билан уни даволалаш лозим-да, — деб таъкидлардилар.

Икки йил ўқишга киролмадим, аввалига жуда тушқунликка тушдим. Сўнг ўз-ўзимни шу касбни эгаллашга тайёрладим. Касалхонада фаррошлик қилдим. Ҳамширалар ишини кузатдим. Шифокорларга ҳавас қилиб, уларнинг муомала маданиятларини ўргандим. Хуллас, бу йил ўқишга кириш менга насиб этди. Бу бахдан беҳад хурсандман. Ҳозирги кунда ўқишдан сўнг, навбатчи бўлиб, касалхонада оқ халат кийиб, беморларга хизмат қилмоқдаман.

— Қизим, дедилар бир кун онам, бўйинг етиб қолди, совчилар келяпти. Сени узатсак. Юрагим «шув» этиб кетди. Ўқийман-чи! Янги оилада ҳолатим қандай бўларкин? — деб ўйладим. Ота-онам менга: «Қизим, ҳаммаси ўзингга боғлиқ. Эрта туришини одат қилгин. Қайнота, қайнонаг, қайин-бўйинларингга астойдил хизмат қилгин, иззат-икромларини жойига қўйсанг, ҳаммаси яхши бўлади», — деб насихат қилишди.

Биринчи совчи Оллоҳ томонидан юборилди, деб мени биринчи сўровчиларга унаштирдилар.

Тўйимиз ўтганига ҳам анча вақт бўлди. Янги оилада янги-на ҳаёт давом этмоқда.

Қайнонам юрак хасталиги билан тез-тез касалхонада ёта-

дилар. Уй юмушлари менинг зиммамда. Ўқийман анча мураккаб, гоҳида тун бўйи дарс тайёрлашга тўри келади. Шунда ота-онам насихатларини такрор-такрор эслаймам. Меҳнатсеварлик ҳар қандай кишининг кийинчиликлардан эсон-омон ўтиб олишига ёрдам берад экан. Ҳозир қайнона ойим анча тузалиб, тетиклашиб қолдилар. Улар фахр-ифтихор билан:

—Кейинимор оёғи қутлук келди. Оиламизда кетма-кет дилхушлик бўлмоқда. Адасига ишончаларидан муқофот беришди, кичик ўғлим институтга ўқишга кирди, қизим Ҳасан-Ҳусан туғди, ўзим анча тузалиб қолдим, — деб хурсанд бўлиб гапирдилар. Бу гаплар менга қанот бағишлади. Ўқишларим аъло, уй ишларини ҳам илоҳи борица ўз вақтида ва сифатли бажаришга ҳаракат қиламан.

Ўрта мактабда ўқиб юрган пайтларимда бир мақола ўқиган эдим. Мақолада: «Саодат манзили бор, лекин унга етиш анча қийин, бунинг учун сабр, бардошли, иродали бўлиш зарур», дейилган эди. Мен ўша саодат манзилига қадам қўйдим. Худо хоҳласа, ўша манзилга етаман, деб умид қиламан.

Бирга ўқиётган дугоналарим ҳам бирин-кетин турмушга чиқиб келин бўлишди. Биз баъзи вақтларда янги оиладаги турмуш тарзимиз ҳақида сўхбатлашиб қоламиз. Не қўлоқ билан эшитай, улар ўз оилаларидан шикоят қилиб:

—Қайнонам ундай, қайнотам бундай, эрим лапашанг, — деб уялмай-нетмай уйдаги сирни кўчага ошқора қилишади. Наҳотки бир оилада ҳам қайнота, ҳам қайнона, эри ёмон бўлса. Бундай бўлиши мумкин эмас. Ота-онам айтганларидек, ҳаммаси инсоннинг ўзига боғлиқ экан, яхши десанг яхшилик-яхшиликка уланар, ёмон десанг ёмонлик оёқ остидан чиқши турган гап экан. Бир дугонамиз 4 ой тур-

муш қилиб, эридан ажралди. Бир дугонамиз уйига кетиб қолди. Яна бири ўқишини ташлади.

Мен ҳали жуда ёшман. Ҳеч қимга насихат қилишим мумкин эмас, лекин турмуш деганлар шунчалик мураккаб эканки, бу доводдан ошши учун ақлни ишлашти, «Етти ўлчаб, бир кес» қолимога риоя қилиш, сабр-тоқатли бўлиш лозим, деб биланам.

Хурматли муштарийлар, Мунаввар исмли бир қиз бу гапларни, ўз ҳаётидаги баъзи лавҳаларни менга айтиб берди. Мен эса сиз азиз қизларимга етказишни лозим топдим. Чунки биланманки, ҳар бир инсон саодат манзилига етишни орзу қилади. Орзуга етиш учун Мунаввар каби зукко бўлиш, қийинчиликларни ақл, фаросат билан бартараф этиш йўлини излаш даркор. «Интилганга толе ёр» деб бежиз айтилганма-ку!

Қумри АБДУЛЛАЕВА,
педагогика фанлари
доктори, профессор.

Шарқ дурдоналари

Оз-оз ўтганиб доимо бўлув...

- Оқилна мулоимлик ишларни ислоҳ этади, шод-хуррамлик келтиради.
- Одамнинг энг зўр душмани — ўзининг нафсидир.
- Яқов ярамаслик қилишдан тортинмайди, ноҳўя иш қилишга ҳар вақт тайёр бўлади.
- Хар нарсани синаб кўриш — аклининг кўзгуси, гурурланиш — нодонлик ёмишидир.
- Нуриддин Абдурахмон Жомий айтди: — Бир кун Искандар Зулқарнайн ўзининг саркардалари билан ўтирганди. Улардан бири Искандарга: — Кўп уйларнинг, фарзандларингиз кўпайсин. Дунёда сиздан анчагина ёдгор қолсин, — деди. Искандар шундай жавоб берди: — Менинг ёдгор фарзандларим — ҳаммага қилган яхши муомалам, яхши сўзларим ва гўзал хулқ-аъволимдир. Булар туфайли халқ мени ҳурмат билан тилга олади, номимни доимо яхшилик билан ёд этади.

БАЙТ:

Эмишисиз ёғочдир қарамсиз киши, Емишисиз ёғочни кесиб ташлагил. Ёзуғил кишининг ёзуғин кечир, Адовад илдиниз қазиб кес, кўйди:

- Олимлардан Жамол Фозил айтди: — Ёлғончи одам таҳқир ва койишгагина сазовор эмас, у жуда ҳам мушкул, ноаниқ, муҳкам ҳаёт кечиришга мажбурдир. Чунки биринчи сўзлаган ёлғончини ҳаш-пўшала беркитиш учун иккинчи бир ёлғонча, буни ҳам беркитишга ҳаракат қилиб, учинчи бир ёлғонча эҳтиёж сезади. Шундай қилиб катта ва кўрkinчи хатоларга дучор бўлади. Узининг иззат ва обрўсини халқ орасида йўқотгани соясиди доимо қайғу-алам билан умр ўтказади. Демак, ёлғончилик ва иккиюзламачилик жуда ҳам нафрат этиладиган хислатлардан саналади, ёлғон сўзлаш — ўзини камситиш ва таҳқир қилишдир. Бу ёмон хислатни тарқ этиш лозим.

БАЙТ:

Кимки ёлғончи билинг у — беҳаёб, Беҳаёлардан қутилмайди вафо.

- Адиб ва шоир Подшоҳўжа айтди: — Султон Санжар Мозийнинг отаси султон Маликшоҳ далалари кайи сайр-томоша қила-қила қўшқоққа яқин бир жойга келиб тушди. Унинг уч-тўрт хизматчиси бир кампирнинг сигирини кечаси зўрлик билан олиб чиқиб сўйдилар. Овқат пишириб, кечани кайф-сафо билан ўтказдилар. Маликшоҳ эртаси кунни эрталаб ўз саройига қайтмоқчи бўлиб йўлга тушди.

Кампир султон ўтадиган бир сув кўприги ёнига келиб қўлига асо (ҳасса) ушлаб уни қўтиб ўтирди. Бир вақт султон одамлари билан етиб келди. Кампиршо юрғанча султон минган отнинг жиловидан ушлади. Султон отни тўхтатиб кампирга:

— Нега отимнинг жиловини тўдунгиз, ким сизга зулм қилди? Айтинг, сизга жабр-зулм қилган кишига жазо бераман, — деди. Кампир фарёд қилиб йўғлаб айтди: — Одамларингизнинг қилган жабру-зулмидан шикоят қилгали келдим. Мен бир бева-бечора кампирман, ҳеч кимим йўқ, молу-дунёдан биттагина сигирга эга эдим, унинг сутини сотиб кун кечирардим. Уч-тўртта хизматчингиз сигиримни зўрлик билан тортиб олиб сўйдилар. Энди қандай қилиб машаққатимни тазмин қиламан? Энди ўша зўлимлардан сигиримнинг ҳақини олиб беринг, бошқа бир сигир сотиб олиб, кун кечирай, — деди.

Кампирнинг оху-фигони Маликшоҳга қаттиқ таъсир қилди. Сигирни сўйганларни топтириб келтирди. Уларга ғазабланиб: — Мальянлар, бечора кампирга нега жабр-зулм қилдингиз? Шу билан мени халқ қошида бадном этдингиз, — деди. Уларга қаттиқ жазо берди. Кампирга битта яхши сигир ва бошқа кўп нарсани инъом-эхсон қилди.

БАЙТ:

Айла адолат, бахт эшигин сенга очар адл, Бошингга жавахир ила дурларни сочар адл. Гар зулм, ситам қилгали андиша қилурсан, Сендан у замон минг қақирим йўлга кочар адл.

(Давоми. Боши ўтган сонларда)

Имом Абул Мавид унинг илтимосини қабул қилди ва отга миниб султон саройига равона бўлди. Имомнинг келаётгани ҳақида султонга хабар етди. Султон имомни ҳақдан ташқари ҳурмат қиларди. Бинобарин, имомга пешвова чиқиб, уни иззат-икромлар билан ўз ўрнига ўтказди ва ўзи унинг хизматида қўйим турди.

Имом пайгамбарнинг «одил شوҳлар онадан одил бўлиб ту-ғилдилар», деган ҳадисидан ривоят келтириб, мазмунини шарҳлагач, Муҳаммад мўйнадўз аҳволи ҳақида гапирди. Султон деди:

— Шубҳасиз Муҳаммад алайҳиссалом ўзининг бу ҳадисини Нўширавоннинг охириги ҳукмронлик даврига монанд қилиб айтган. Зероки, Нўширавон ўз ҳукмронлигини охириги даврларида адолатга мойил эканлигини ошкор қилган эди. Аммо Нўширавон ўзининг дастлабки ҳукмронлик даврида шундай зўлим эдики, Ажам шоҳлари орасида ҳеч ким унчалик ситамкор бўла олмаган эди. Унинг охириги пайтларда адолатга мойил бўлишга сабаб шу эдики, унинг ёнида бир киши қўшниликда яшарди. У киши ниҳоятда муруватли, қўли очик, сермулозамат ва балаанд химматли эди. Унинг уйда доим меҳмонлар бўларди. То меҳмон келмагунча овқат емасди. Нўширавон ўз қасридан туриб, у одамнинг уйига қачон қарамасин, доим унинг уйда турли-туман кишиларни кўрарди. Ниҳоят, Нўширавон унинг кимлиги ва қандай одам эканлиги ҳақида сурриштира бошлади. Одамлар унинг жуворнамдарлиги ва яхши фазилатлари ҳақида хикоя қилардилар.

Нўширавон у кишини синаб кўрмоқчи бўлди. Бир кун эрта тонгда савдогарлар кийимини кийиб, ўзини таниб бўлмайдиган халқа келтириб, у кишининг эшиги олдига келди. У киши Нўширавонни уйга киритиб, кўп дилдорликлар қилди. Бир оз ўтиришгач, бир оз кўғирмоч билан шакар келтирдилар. Уни ейишгач, ҳўжайиннинг ишоратисиз хизматкорлар хилма-хил лазиз таомлар келтирдилар. Таомларни тановул қилиб бўлишгач, супага бордилар. Супанинг атрофи катта боғ бўлиб, узумлар ишқомларда осилиб турарди. Боғнинг атрофи панжара билан ўралган эди. Уша супада ўтириб анжуман қўрдилар. Шароб келтирдилар.

Боғга мутаносиб равишда гўзал ва ҳўшбичим соқийлар, нафис ва бежирим қадаҳларда шароб қуйиб бера бошладилар. Шундай қилиб, кўннинг охиригача мезбон чандон муруватлар кўрсатдики, меҳмон гўятда ҳайратга тушди. Ниҳоят, кўннинг охирида Нўширавон деди: «Мен савдогарман. Бу вилоятга шу бугун келдим. Хизматкорларим ва ҳамроҳларим менинг кетимдан келаётдилар. Бинобарин, мен уларга пешвова чиқишим зарур. Сен менга жуда кўп луғф кўрсатдинг. Айт, сенга нима олиб келаси?»

— Хожанинг бахтига менинг ҳамма нарсам тайёр ва мамлудир. Аммо, йўлинг ташқаридаги боғлардан бирига тушса, ме-

ДОНИШМАНДЛАР ХАЗИНАСИДАН

нинг учун озроқ узум сотиб олиб келсанг, кўп миннатдор бўлардим», деди мезбон. Нўширавон ҳайрон бўлиб, деди: «Бош устига. Миннатдорман. Аммо мен сенда ажойиб нарсаларни кўрдим. Менинг мушқулларим хотирамда қолиб кетмасдан сен орқали ҳал бўлса ажаб эмас».

— У нима экан?

— Аввал олиб келган нарсанг, кўғирмоч билан шакарда қандай ҳикमत бор?

— Уйга келган меҳмонга йўл ҳарорати таъсир қилган бўлса, кўғирмоч ҳам таом ва ҳам шароб таъсири ўрнига ўтиб, табиий ҳароратни бир меъёрда тутиб туради. Бундан ташқари буни

Муҳаммад Авфий

Жавомеъ ул-ҳикоёт

еган меҳмон, то таом келгунча таомга эҳтиёж сезмайди, — дед жавоб берди мезбон.

— Иккинчи саволим шулки, жуда кўп такаллуфлар қилдинг. Аммо хизматкорларга ҳеч қандай кўрсатма бермадинг ва ҳеч кимга сир айтмадинг.

— Чунки менинг одатим шундай. Мен ҳар кун маълум вақтгача сабр қиламан. Шу давр ичида меҳмон келса, таомни меҳмон билан ейман. Агар меҳмон келмаса, у ҳолда ўз хонадонимдаги бирча одамларни қақриб, улар билан бирга овқатланаман. Зеро, таомни ёлғиз ёмоқлик муруватдан йироқдур.

— Учинчи саволим шуки, ушбу анжуманда ўтирганимизда мен сенинг боғингда жуда кўп узумларни кўрдим. Аммо сен мендан узум келтиришимни илтимос қилаялсан. Бунда қандай ҳикमत бор?

— Бизнинг подшоҳимиз зўлим, ситамкор ва ноинсофдир. Шунингдек, менинг миллатим ва динимда эмас. Хар йили боғимда узум пишгач, узумдан ташқари узумзор эгаллаган ер учун алоҳида хирож оладилар. Менинг شوҳга қўшничилигимни назарда тутиб, бошқалардан кейинроқ хирож оладилар. Ҳамма жойдан хирожни ундириб келишгач, сўнггида менинг боғимни ўлчайдилар. Демак, менинг узумимда шохнинг ҳақи бўлса, у ҳолда мен узумдан есам, шохнинг ҳақига хиёнат қилган бўламан. Менинг миллатимнинг эътиқодида кўра хиёнат ҳаромдир. Оташпарастларга мансуб бўлган узум туфайли қиёматда жавоб беришни истайман.

Бинобарин, узум гўра туғиши билан боғни меҳр билан парвариш қила бошлайман ва ҳеч кимни боққа киргани қўймаман. Подшоҳнинг одамлари келди узумни ўлчашгандан сўнг ушр тўлайман. Шундан сўнг, ўз узумимга кўл теккизаман.

Бу сўзни эшитган Нўширавон йўғлаб деди: — Мендурмен ўша зўлим, ситамкор подшоҳ! Энди сенинг диёнэтинг туфайли фағлат уйқусидан уйғондим ва сенинг хирожингни ўзингга бағишладим. Бундан буюн ҳеч кимдан ортиқча ушр олмастикча ва ҳеч бир махлуқотга зулм қилмасликка аҳд қилдим.

(Давоми бор).

Турғун ФАЙЗИЕВ тайёрлаган.

БЎШ ВАҚТИНГИЗДА

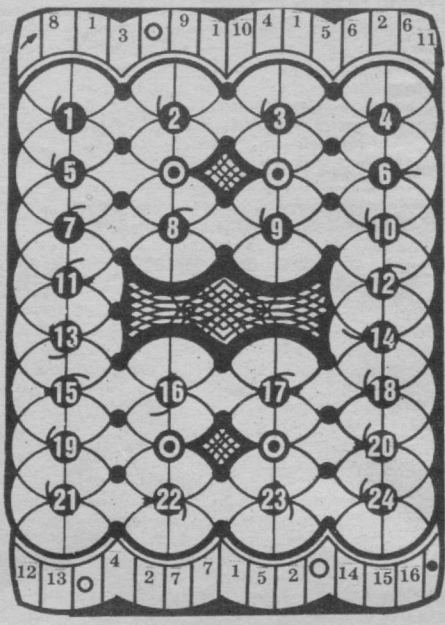
Бошқотирма

Белгиланган хонадан рақам атрофига соат мили йўналишида: 1. Вақт ўлчови. 2. Пойтахтимиз вилоятдаги сув омбори. 3. Кимёгарлар шаҳри. 4. Тақинчок тури. 5. Чингиз Айтматов романи. 6. Эстрада гуруҳи. 7. Тажрибадан орттирилган маҳорат. 8. Тарашланган олмос. 9. Подшоҳ оиласига мансуб аёл. 10. Санъат асари, ёдгорлик. 11. Шерият соҳаси. 12. Коинот жисми. 13. Заргарлик буюми. 14. Хотира асар. 15. Кавказдаги дарё. 16. Қалам ишлаб чиқариладиган ашё. 17. Хўшбўй қўқат. 18. Қосмик кема. 19. Вақтли нашр. 20. Вилоят маркази. 21. Спорт ўйини. 22. Саид Аҳмадининг «Уфк» романи қаҳрамони. 23. Хусниҳат эгаси. 24. Катта бино.

Муаммонома
Очкич сўзлар: 1. Ўзбек халқ мақоми — 14, 1, 10, 5.
2. Бухоро вилоятдаги шаҳар — 11, 1, 13, 9, 2.
3. Мамлакатимиз ҳудудида мавжуд бўлган хонлик давлати пойтахти — 4, 12, 4, 15, 6.
4. Мушкул ахволдаги инсонга кўрсатиладиган марҳамат — 3, 1, 8, 7.
Энди шакл атрофидаги рақамларда яширинган хикматни очкич сўзлар асосида билиб олинг.

Тузувчи Фозилжон ОРИПОВ

Газетанинг шу йил 3 январь сонида берилган «П» ҳарфи бошқотирманинг жавоблари:
Белгиланган хонадан рақам атрофига соат мили йўналишида: 1. Пайров. 2. Помидор. 3. Пловдия. 4. Пешнор. 5. Папирус. 6. Пархши. 7. Протон. 8. Паровоз. 9. Портрет. 10. Пештоқ. 11. Призма. 12. Парашют. 13. Поғона. 14. Палермо. 15. Полимер. 16. Понтон.
Муаммонома
Очкич сўзлар: 1. Қайс. 2. Дўмбира. 3. Лаҳза. 4. Тош.
Хикмат:
Хар бир ишда лозим маслаҳат қилиш, Маслаҳатсиз асло ҳал бўлмайди иш!

Бош муҳаррир Акмал АҚРОМОВ

Манзилими: 700000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32

Муассис: Тошкент шаҳар ҳокимлиги

ТЕЛЕФОНЛАР:
хатлар — 133-29-70;
эълонлар: 133-28-95, 132-11-39;
факс: (3712) 133-29-09.

Ҳажми — 2 босма тираж офсет усулида босилади.
7587 нускада босилади. Қоғоз бичими А-3

Душанба, сешанба, чоршанба, пайшанба ва жума кунлари чиқади.
Нашр кўрсаткичи — 563

Газета «Тошкент оқшоми» давлат матбуот қўмитасида 10-қавати бекаси бўйича олиниши

Наширни etkazиб бериш масалалари бунча турар жойларга почта бўлимағари еки «Тошкент поchtагига» — 133-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.

Газета «Тошкент оқшоми»нинг компьютер марказида тердрили ва саҳифаланди.

«Шарқ» нашрийет-матбуот ақшқорлик компанияси босмахошоми. Корхона манзили: «Буоқ Турон» кўчаси, 41-уй.

Буюртма Г-09.

Босмага топшириш вақти 12.00

Тошпирилли 12.00

1 2 3 4 5 6